

Кірданов Михайло Григорович,
*к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна*

ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БУХГАЛТЕРІВ ЗА УМОВ ОНЛАЙН-ОСВІТИ: ВИКЛИКИ І ПРОБЛЕМИ

Результатом вивчення навчальної дисципліни є набуття майбутніми спеціалістами фахової компетентності.

Фахова компетентність має поєднувати такі складові: знання про певний об'єкт, розуміння сутності цього об'єкта і його взаємозв'язку з іншими об'єктами, вміння ефективно і оптимально застосовувати знання про об'єкт для розв'язання практичних завдань, особистісні фахові якості (добросовісність, відповідальність, вмотивованість, налаштованість на самоосвіту в обраній професії, вміння мислити логічно, системно і критично).

Формування фахової компетентності забезпечується застосуванням до вивчення навчальних дисциплін компетентнісного підходу, котрий наголошує на результатах навчання і втілюється у наведених вище складових.

Для майбутніх бухгалтерів першою дисципліною циклу професійної підготовки є «Бухгалтерський облік (загальна теорія)». Результатом компетентнісного підходу до її вивчення має бути розуміння студентом сутності базових облікових категорій і понять, методики відображення господарських операцій в системі бухгалтерського обліку від фіксації господарських операцій на бухгалтерських рахунках до складання форм фінансової звітності, уміння технічно відображати господарські операції в первинних документах та різних за призначенням облікових регістрах.

Які виклики і проблеми у досягненні означених результатів постали за умов онлайн-навчання?

1. Відсутність живого безпосереднього контакту між студентами і викладачем.

Бухгалтерський облік є прикладною дисципліною з великою кількістю об'ємних практичних завдань, котрі формують нерозривний логічний ланцюжок. Виконання цих завдань студентами потребує від викладача дуже багатьох пояснень «на пальцях» щодо порядку виконання завдання, методики відображення в бухгалтерському обліку тих чи інших об'єктів або господарських ситуацій, техніки заповнення облікових регістрів і первинних документів, розрахункових таблиць, складання форм звітності тощо. Також потребує постійних пояснень методичний і технічний взаємозв'язок між різними періодами (етапами) облікового процесу, синтетичним і аналітичним обліком, поточними і узагальненими даними бухгалтерського обліку.

За онлайн-викладання відповідні пояснення і роз'яснення надаються безадресно, «у порожнечу», особливо за режиму «Демонстрація екрана». Є

незрозумілим, хто із студентів та якою мірою зрозумів пояснення і виконує завдання самостійно, а хто механічно, «під диктування».

Усне опитування, котре і за очного навчання мало переважно характер трансляції студентом певної інформації, за онлайн-режиму перетворюється у розмову двох у «порожньому просторі», оскільки неможливо охопити поглядом всю групу, побачити обличчя і перетворити бесіду двох на якісний полілог.

Контроль знань за онлайн-навчання здійснюється або через виконання тестів в системі Moodle, або через розв'язання розрахункових практичних завдань, обмін якими відбувається або через Moodle, або через електронну пошту. За таких форм контролю перевірити розуміння студентом навчальних питань, ступінь самостійності виконання завдання, рівень набутих практичних навичок неможливо.

2. Відсутність колективної живої взаємодії між студентами.

За онлайн-навчання розриваються живі «взємодопоміжні» соціальні зв'язки між студентами у групі, яка стає віртуальним поняттям, а не живим колективом. Це радикально зменшує можливості взаємодопомоги і взаємопідтримки, як практичної (щось підказати, пояснити), так і психологічної (підбадьорити, заспокоїти, підтримати). Студент опиняється сам на сам із труднощами навчального процесу, у стані «навчальної самотності».

Зазначені виклики і породжені ними проблеми можуть призвести до певних негативних наслідків:

- демотивація студентів до навчання;
- поверхове опанування дисципліни, нерозуміння сутності її категорій, взаємозв'язку між ними;
- недостатній рівень практичних вмінь і навичок.

Яким чином можна зменшити ймовірність виникнення таких наслідків?

Якщо період онлайн-навчання буде відносно нетривалим, то варіанти дій можуть бути такими:

- більша питома вага відкритих тестів у завданнях тестового контролю;
- використання для поточного контролю компактних варіантних практичних завдань (мінімум 4-5 варіантів);
- поточні завдання для поточного виконання так само мають стати компактнішими.

Якщо онлайн-навчання ставатиме основною формою здобуття освіти, то проблема його відповідності потребам формування фахової компетентності має розв'язуватися на державному рівні шляхом розробки і впровадження нових освітніх методик.

Список використаних джерел

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 02.09.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
2. Сакало Є. Майбутнє вже настало. Дзеркало тижня. 2020. 09 жов. URL: <https://zn.ua/ukr/EDUCATION/majbutnje-vzhe-nastalo.html>.